

ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
ISSN: 1308–9196

Yıl : 7 Sayı : 18 Aralık 2014

Yayın Geliş Tarihi: 09.04.2014 Yayına Kabul Tarihi:13.08.2014

DOI Numarası:<http://dx.doi.org/10.14520/adyusbd.794>

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN “VELİ” KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

*Seviye NESLİTÜRK**

*Özlem ÇAMLİBEL ÇAKMAK***

*Hayriye ASAR****

Öz

Bu araştırmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin veli kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri (metaforları) metafor tekniğini kullanarak tespit etmektir. Çalışma grubunu 2013-2014 eğitim öğretim yılında İzmir ilinde Karşıyaka, Menemen, Çiğli ve Bornova bölgesinde anasınıfı ve anaokullarında görev yapan 112okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Okulöncesi öğretmenlerinin “Okulöncesi velisi.....gibidir. Çünkü....” Cümlesini tamamlamalarıyla veriler elde edilmiştir. Okulöncesi öğretmenleri Okulöncesi Velisi ile ilgili 11 kategoride 101 farklı metafor kullanmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin veli kavramına ilişkin oluşturdukları metaforları kavramsal kategorilere ayrıldığında en çok metafor bulunan kategorinin “engelleyici okulöncesi velisi” olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Metafor, okul öncesi eğitim, veli.

* Yrd.Doç.Dr. Akdeniz Üniversitesi Alanya Eğitim Fakültesi, snesliturk@akdeniz.edu.tr

** Yrd.Doç.Dr. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, ozlemcakmak@gmail.com

*** Öğr. Gör. Gediz Üniversitesi, hayriye.asar@gediz.edu.tr

THE METAPHORIC PERCEPTION OF PRESCHOOL TEACHERS ON THE CONCEPT OF PARENTS

Abstract

The aim of the present study is to determine the mental images (metaphors) of the preschool teachers on the notion of parents by using the metaphor technique. The study group consists of 112 preschool teachers that work at the preschools and nursery classes in Karşıyaka, Menemen, Çiğli and Bornova in Izmir in the 2013-2014 academic year. The data was gathered through the preschool teachers' completing the sentence 'The preschool parent is like.... because....'. 101 different metaphors in 11 different categories were used about the metaphors the preschool teachers formed about preschool parents. When the metaphors the preschool teachers form about the parent concept are separated into cognitive categories, it was found out that the category that has the most metaphors is the 'inhibitory preschool parent'.

Keywords: Metaphor, preschool education, parent.

1. GİRİŞ

Okulöncesi dönem insan yaşamının temellerinin atıldığı, temel bilgi ve becerilerin kazanıldığı çağ şeklinde ifade edilebilir. Diğer yaşam periyotları ile karşılaştırıldığında okulöncesi dönem gelişimin oldukça hızlı olduğu ve gelişim alanlarının birbiriyle ilişkisinin en fazla olduğu devre olması nedeniyle de kritik yıllar olarak adlandırılmaktadır (Aral, Kandır ve Can Yaşar, 2002; Oktay, 1999). Bu kritik dönemde çocuğun gelişiminin desteklenmesinde yakın çevresinin rolü göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir (Bekman ve Gürlesel, 2005).Çocuğun yakın çevresini oluşturan aile okula başlayana kadar çocuklarının gelişim ve eğitimlerinden birinci derecede sorumludurlar. Ebeveynlerin bu sorumlulukları çocukları okula başladığında da öğretmenle birlikte işbirliği şeklinde devam eder. Araştırmacılar, ailelerin çocuklarının eğitimleri konusunda yaşam boyu sorumlulukları olduğu ve birçok ailenin sahip oldukları bu önemli ve etkin rolün farkında olmadıklarını belirtmektedirler. (McBride ve Rane, 1996; Eliason ve

Jenkins, 2003; Morrison, 2003). Çocukların evde edindikleri ilk öğrenme deneyimleri okuldaki öğrenmeleri etkilemektedir. Bu nedenle öğretmenlerin aile ortamlarını iyi değerlendirmeleri ve çocukların daha iyi eğitim alması amacıyla ailelerle işbirliği yaparak okul-aile arasında bağ kurmaları gerekmektedir (Burns, Roe ve Ross, 1992). Aile ile yapılan işbirliğinin okul başarısını etkilediği yapılan çalışmalarla da desteklenmiştir (Aslanargun, 2007; Griffith,1996; Satır, 1996; Chuand Williams, 1996; Gordon, 1993). Okul ile ailelerin güçlü işbirliği, öğrencilere anlayışla yaklaşmaları, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin de dikkate alındığı ve velilerin de desteğini içeren sosyal aktivitelerin düzenlenmesi, uygulanan öğretim yaklaşımını görmeleri ve velilerin okul etkinliklerine aktif katılımı gibi yollar ile öğrencilerin motivasyonu artırılabilir (Çelenk, 2003; Aslanargun, 2007). Ailelerin çocuklarının eğitime katılmaları konusunda okullar velilere destek olmalıdır. Okullar, ailelere kapılarını her zaman açık bırakmalı, onları teşvik eden, sorunlarını iletebilecekleri, gerekli konularda karar verme sürecine katılabilecekleri ortamları oluşturmaları ve çocuklarının eğitime neden katılmaları gerektiği konusunda aileler okullara tarafından eğitilmelidir (Funkhouser ve Gonzales, 1997).

Başarılı bir okul öncesi eğitim için ailelerde eğitimin içine katılarak, anne- baba da eğitim sürecine dahil edilmelidir. Bu amaçla aile katılımı çocukların sağlıklı gelişimlerini sürdürebilmesi ve okula hazırlanması amacıyla düzenlenen eğitim etkinliklerini gerçekleştirmek için öğretmenin ve aile bireylerinin birlikte hareket ederek çaba göstermeleri gerekmektedir (Cavkaytar, 2000).

Aile katılımı; anne-babaların ve diğer aile üyelerinin, çocukların eğitimi ve gelişimlerine katkıda bulunmaları için erken çocukluk eğitimi programına katıldıkları bir süreçtir (Morrison, 2003). Aile katılımında amaç; okul ile ev

arasındaki koordinasyonu sağlayarak çocukların gelişimlerinde ve eğitimlerinde birlikte hareket etmeyi sağlamak ve bu sayede bu süreci desteklemektir. Ayrıca aile katılımı ile özellikle alt sosyo-ekonomik düzeyden gelen çocuklar üzerinde çevrenin neden olduğu olumsuz etkileri en aza indirmek de bir çok araştırmacı tarafından önemli bir amaç olarak gösterilmektedir(örn., Green, 2003; Decker ve Decker, 2005; Meyer ve Mann, 2006; Christine ve Waanders, 2007).

Öğretmenlerin aile katılımı çalışmalarını için geliştirmeleri gereken beceriler Eliason ve Jenkins (2003) tarafından şu şekilde sıralanmıştır:

- Ailelerin düşüncelerine, kararlarına, değerlerine saygı göstermek
- Empati kurabilme ve aileye saygılı olmak
- Ev ve okul arasında güçlü bir iletişim kurmak
- Aileye karşı önyargılı davranmamak
- Aileyi çocuklarının gelişim ve eğitimleri konusunda yararlanabilecekleri diğer kaynaklar (kişi, kurum, yayınlar.vb) hakkında bilgilendirmek.
- Farklı iletişim tekniklerini kullanmak
- Gerekli zaman diğer topluluklarla iş birliği yapmak.

Öğretmenlerin geliştirdikleri bu beceriler aileler ile sağlıklı ve olumlu bir işbirliği kurulmasına önemli katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte aile katılımının gerçekleşebileceği alanlar, temel olarak beş kategoride incelenebilir:

Öğrenen Olarak Aile: Ailenin, öğretim programlarının hedef ve içeriği, öğrenme süreçleri, okulun politikası ve etkili ebeveynlik becerileri konusunda bilgi ve etkinlik düzeyini geliştirmesi.

Öğreten Olarak Aile: Ailenin, çocuğun ilk ve temel eğitici olduğu görüşünden hareketle evde öğrenme etkinliklerinde görev ve sorumluluk üstlenme

becerilerinin gelişmesi (Örneğin; oyun oynama, kitap okuma, etkili çalışma becerileri, model oluşturma).

Bilgi Kaynağı Olarak Aile: Okul-aile arasında çocuğun gelişimini sağlayıcı iletişim kanallarının açık tutulması yoluyla, sürekli bir paylaşımını sağlama.

Destekleyici Olarak Aile: Okulun çeşitli gereksinmelerinin karşılanması açısından ailelerin, okul ve sınıf etkinliklerinde görev almaları (Örneğin; kul-aile işbirliği, sınıf annesi, bilgi kaynağı) (Cömert ve Güleç, 2004).

Ailelerin okula destek ve katkıda buldukları okulların etkili, öğrencilerin daha başarılı olduğunu görülmektedir. Bu nedenle aileler okulun işbirliği yapması gereken taraflardan biridir. Bu işbirliğinin yapılması ve devam edebilmesi için en önemli görev öğretmenlere düşmektedir. Çocukların davranışlarının oluşumunda etkin bir rol oynayan ailelerin, öğretmenler tarafından nasıl algılandığı ile ilgili saptamaların yapılması önemli görülmektedir. Öğretmenlerin veli kavramına ilişkin algılarının ortaya konmasında yararlanılabilecek en güçlü zihinsel araçlar, öğretmenlerin bu kavramla ilgili oluşturdukları metaforlardır.

Nikitina ve Furuoka (2008) metafor teriminin, Latince ve Grekçe metafora kökünden geldiğini belirtmişlerdir. Metafor kelimesinin anlamı ise, meta: öte, pherein ise taşımak, yüklemek sözcüklerinden oluşmuştur. “Bir yerden başka bir yere götürmek” anlamına gelmektedir. Metafor, fikirleri açıklamada, bilgiyi organize etmede ve anlayışı aydınlatmada kullanılan etkili bir araçtır (Clarcken,1997). Metafor, bir bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşabileceği güçlü bir zihinsel araç olarak değerlendirilmektedir (Saban, Koçbeker ve Saban, 2006). Flanik

(2008), ise metaforu farklı bir şeyi birşeye benzetme ve dilsel bir işlev olarak tanımlamaktadır.

Lakoff ve Johnson'ına göre (2005) metafor; bir düşünce malzemesi, insan kavrayışının bir şekli ve sadece bir söz figürü değil aynı zamanda da bir düşünce figürüdür. Metafora bilişsel dilsel bakış olarak belirterek köklü metafor bakış açısına karşı çıkmışlardır. Buna göre; (1) metafor kelimelerin değil, kavramların özelliğidir; (2) metaforun işlevi sadece sanatsal veya estetik amaçlar değil, belli kavramları daha iyi anlamadır; (3) metaforlar bazen benzerlikler üzerine kurulmayabilir; (4) metafor sadece özel yeteneği olan insanlar tarafından değil, günlük hayatta sıradan insanlar tarafından da rahatlıkla kullanılabilir; (5) memnun edici dilsel süslemeler çok fazla olmasa da metafor, insanların düşünme ve muhakeme etme oluşumudur. Metafor, X olgusunun Y olgusu gibi olduğunun açık veya örtük bir biçimde belirtilmesiyle oluşur. İşte metaforu bir zihinsel model olarak güçlü kılan durum da budur; yani, onun iki benzeşmez olgu arasında bir ilişki kurarak belli bir zihinsel şemanın başka bir zihinsel şema üzerine yansıtılmasına olanak vermesidir (Saban, 2009). Bu bağlamda metaforlar, eğitimciler için iki şey arasında karşılaştırma yapmak, iki şey arasındaki benzerliklere dikkat çekmek veya bir şeye başka bir şeyin yerine koyarak açıklamak için fırsat tanırırlar. Örneğin “öğretmen bahçıvan gibidir” veya “öğretmen bahçıvana benzer” dediğimizde öğretmenin bahçıvana benzeyen yönlerine dikkat çekmek için “bahçıvan” imgesi kullanılır. Herhangi bir metafor ilişkisinde, metaforun kaynağı, metaforun konusunu farklı bir bakış açısıyla anlamada ve açıklamada bir filtre veya süzgeç işlevi görür (Saban, 2004).

Birey, metaforları yorumlarken ve kullanırken dağarcığında var olan bilgi, beceri, alışkanlık ve tutumlarla hareket eder. Bu nedenle, metaforlar, metaforu oluşturan bireyin geçmiş yaşantılarından, ön öğrenmelerinden ve sosyal

çevresinden de etkilenir. Bu açılardan, eğitim ortamlarında kullanılan metaforların önemli işlevleri vardır (Oğuz, 2009). Eğitim alanında da, araştırmacılar, metaforu, eğitim uygulamalarının mevcut durumunu anlamada güçlü bir araç olarak görmüşlerdir (Balci, 1999). Eğitimdeki metaforlar da, karmaşık kavram ve olguların açıklanmasında öncelikle tercih edilen bir araçtır (Semerci, 2007).

Ulusal ve uluslararası eğitim literatüründe metaforla ilgili yapılan birçok çalışma bulunmaktadır. Metafor ile ilgili bu çalışmaların genellikle okul-müdür-öğrenci- müfettiş-yönetici gibi kavramlar üzerinde yapıldığı görülmektedir (Aydoğdu, 2008; Balci, 1999; Cerit, 2006; Cerit, 2008; Clarken. 1997; Demir, 2007; Inbar, 1996; Mahlios ve Maxson, 1998; Neville, 1995; Nikitina ve Furuoka, 2008; Oğuz, 2009; Saban, 2008a, 2008b, 2009, 2011; Kuyucu, Şahin ve Kapıcıoğlu, 2013) Özellikle okul öncesi alanında yapılan metafor çalışmalarının fazla olmaması ve veli ile ilgili metafor çalışmalarının az olması nedeniyle, bu çalışmanın literatüre önemli katkılar sağlayacağı önemli görülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma okul öncesi öğretmenlerinin “veli” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarma amacına yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Okul öncesi öğretmenlerin veli kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?
- Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?
- Bu kavramsal kategoriler öğretmenlerin hizmet süreleri bakımından farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Çalışmada nitel araştırma modellerinden olan olgu bilim (fenomenografi) modeli kullanılmıştır. Olgu bilim (fenomenografi) modeli, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Bu modelde algı ve olaylar doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konur. Olgu bilim (fenomenografi), bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırma 2013-2014 eğitim öğretim yılında 112 okul öncesi öğretmeni ile yürütülmüştür. İzmir ilinde Karşıyaka, Menemen, Çiğli ve Bornova bölgesinde anasınıfı ve anaokullarında görev yapan öğretmenlere ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerin hizmet süresine göre dağılımı tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Okul Öncesi Öğretmenlerin Hizmet Süresi Frekans ve Yüzde Dağılımı

Hizmet Süresi	Frekans (f)	Yüzde (%)
1-5 yıl	50	45
6-10 yıl	31	28
11-15yıl	18	16
16-20 yıl	6	5
20 yıl ve üzeri	7	6
Toplam	112	100

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin “okulöncesi velisi” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla öğretmenlerin “Okulöncesi velisi... gibidir, çünkü...” cümlesini yazılı olarak tamamlamaları

istenmiştir. Katılımcılardan ayrıca hizmet sürelerini yazmaları da istenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerine kendi metaforlarını yazmaları için yaklaşık 30 dakikalık bir süre verilmiştir. Katılımcıların kendi el yazılarıyla kaleme aldıkları bu kompozisyonlar, araştırmanın temel veri kaynağını oluşturmuştur.

Araştırmaya katılan okulöncesi öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforların analizi beş aşamada gerçekleştirilmiştir. (1)kodlama ve ayıklama aşaması, (2) örnek metafor imgesi derleme aşaması, (3) kategori geliştirme aşaması, (4) geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması ve (5) verilerin bilgisayar ortamına aktarılması

2.3.1. Kodlama ve Ayıklama Aşaması

Bu aşamada iki araştırmacı, katılımcılar tarafından üretilen metaforları bir sıraya dizerek geçici bir liste yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcıların yazılarında belli bir metaforu net bir şekilde dile getirip getirmediğine, bir metaforun olup olmadığına, birden fazla metafor üretilip üretilmediğine, kullanılan metafor ile açıklama cümlesi uyuşmayan ve boş verilen çalışma kağıtları (5 adet) araştırmadan çıkarılmak üzere işaretlenmiştir. Okul öncesi öğretmenleri tarafından üretilen metaforlar ortak özelliklerine göre gruplanarak, birden fazla sıklığa sahip metaforlar dikkate alınarak kategoriler oluşturulmuştur.

2.3.2. Örnek Metafor İmgesi Derleme Aşaması

Bu aşamada, bu metaforlar tekrar alfabetik sıraya göre dizilmiş ve ham veriler ikinci kez gözden geçirilerek her metaforu temsil eden katılımcı metaforun her biri için onu en iyi temsil ettiği varsayılan katılımcı metafor imgelerinden örnek metafor listesi oluşturulmuştur. Bu liste; (a) metaforların belli bir kategori altında toplanmasında bir başvuru kaynağı olarak kullanmak ve (b) bu

araştırmanın veri analiz sürecini ve yorumlarını geçerli kılmak, amacına yönelik olarak derlenmiştir.

2.3.3. Kategori Geliştirme Aşaması

Bu aşamada temel olarak katılımcılar tarafından üretilen metafor imgeleri veli kavramına ilişkin sahip oldukları ortak özellik bakımından irdelenmiştir. Bu işlem basamağında veli kavramının nasıl kavramlaştığına bakmak için “örnek metafor listesine” başvurulmuştur. Bu amaç için katılımcılar tarafından üretilen her metafor imgesi (1) metaforun konusu, (2) metaforun kaynağı ve (3) metaforun konusu ile kaynağı arasındaki ilişki bakımlarından analiz edilmiştir. Örneğin Biçimlendirilmeye hazır okulöncesi velisi kategorisi altında yer alan metaforların hepsi temelde veliyi bir hammadde olarak değerlendirmektedir (örneğin, hamur, su, oyun hamuru.. vb.)

2.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu araştırmaya özgü olarak, araştırma sonuçlarının geçerliğini sağlamak amacıyla iki önemli işlem gerçekleştirilmiştir: (1) Veri analiz süreci (özellikle de 11 kavramsal kategoriye nasıl ulaşıldığı) detaylı bir şekilde açıklanmıştır. (2) Araştırmada elde edilen 112 metaforun her biri için onu en iyi temsil ettiği varsayılan bir örnek metafor imgesi derlenmiş ve bu metafor imgelerinin tümüne bulgular kısmında yer verilmiştir.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için, araştırmada ulaşılan 11 kavramsal kategori altında verilen metafor imgelerinin söz konusu bir kavramsal kategoriye temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla iki uzman görüşüne

başvurulmuştur. Bu amaç doğrultusunda, uzmanlara iki liste verilmiştir: Bunlar; (1) 112 adet örnek metaforun alfabetik sıraya göre dizili olduğu bir liste, (2) 11 farklı kavramsal kategorinin adlarını ve özelliklerini içeren bir liste. Uzmanlardan bu iki listeyi de kullanarak birinci listedeki örnek metafor listesini, ikinci listedeki 11 kavramsal kategoriyle (hiçbir metafor dışarıda bırakmayacak şekilde) eşleştirmesi istenmiştir. Uzmanların ve araştırmacıların değerlendirmeleri görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları belirlenmiştir (Miles ve Huberman, 1994). Buradan %94 düzeyinde bir uzlaşma (güvenirlik) sağlandığı belirlenmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin “okulöncesi velisi” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlarla ilgili elde edilen bulgular tablolar halinde verilmiştir. Oluşturulan metaforlara ilişkin cümlelerden alıntılar da yapılmıştır. Okulöncesi öğretmenlerinin oluşturdukları metaforlar on bir kategoride toplanmıştır (Bkz. Tablo 2).

Tablo 2. Öğretmenlerin “Okulöncesi Velisi” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforların Kategorileri

Tablo 2. Öğretmenlerin “Okul Öncesi Velisi” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforların Kategorileri						
1-5 YIL	6-10 YIL	11-15 YIL	16-20 YIL	25 yıl ve üzeri	Farklı Metafor Sayısı	Toplam Metafor Sayısı
Hamur, su, yönlendirilebilecek birey	Hamur, oyun hamuru	(-)	(-)	Oyun hamuru	4	6
Tavuk, aslan	Anne tavuk, timsah	(-)	(-)	(-)	4	4
Deniz, saman alevi, hava durumu, İzmir havası, sonbahar havası, tümsek ayna, şeker elması, kapalı kutu	Bardak, beyaz rengi	(-)	Sorumsuz kişi	Anı	12	12
Çocuk, kutsal bir varlık, doktor, Öğretmen, yönlendirmeye dair birey, pasta dilimi, eğitim vitrinine bakan seyirci, sabırlı kişi, çok değerli biri	Okula yeni, başlayan çocuk, okula yeni başlayan öğrenci, çanta, öğretmenin gözü kulağı, eli ve ayağı, iletişim aracı	Tuz, çocuk, yol arkadaşı, hedefi aynı olan yolcu, veli nimet, masanın ayağı, öğretmenin sağ kolu	Hem bir anne hem bir öğrenci, yardımcı,	Arkadaş	21	22

Tablo 2. Öğretmenlerin “Okul Öncesi Velisi” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforların Kategorileri (Devam)

1-5 Yıl	6-10 Yıl	11-15 Yıl	16-20 Yıl	25 yıl ve üzeri	Farklı Metafor Sayısı	Toplam Metafor Sayısı
Çam ağacı, biber, internet bilgini, uzman, öğretmencik, çok bilimyenli matematik denklemleri, müfettiş, şığ köfte, her şeyi doğru bildiğini düşünen ukala, sürahi, bencil, uzman, kendini tek ve özel hissededen biri	Süslü bebek, savcı, sorun çikarabiri,empati kuramayan tek taraflı düşünen, ürkek ceylan, bilinçsiz ve araştırmayan insan	Çocuk, radar, hâkim, alaylı uzman	Zehirli bal, bumer ang	Portakal	27	27
Sihirli bir değnek	Mucizeler bekleyen hasta, hayalperest	(-)	(-)	(-)	4	4
Araştırmacı, dedektif (2), çocuk, yeni dünyaya gelmiş, öğrenci	Soru makinesi, meraklı, beş yaş öğrencisi, yeni öğrenen çocuk, okula yeni başlayan çocuk,	Dedektif, hâkim, bilgisaya r, araştırmacı	Okulön cesi çocuğu , okula yeni başlay an	Sünger	14	18
İnternet bilgini, öğretmencik	Boş teneke,	Bilir kişi	(-)	(-)	4	4

Kategoriler	Kategori 1: Biçimlendirilmeye hazır okulöncesi velisi	Kategori 2: Savunmaya hazır okulöncesi velisi	Kategori 3: Tutarsız biri olarak okulöncesi velisi	Kategori 4: Destekleyici okulöncesi velisi
--------------------	---	---	--	--

Tablo 2. Öğretmenlerin “Okul Öncesi Velisi” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforların Kategorileri (Devam)

1-5 Yıl	6-10 Yıl	11-15 Yıl	16-20 Yıl	25 yıl ve üzeri	Farklı Metafor Sayısı	Toplam Metafor Sayısı	Kategoriler
Çam ağacı, biber, internet bilgini, uzman, öğretmencik, çok bilinmeyenli matematik denklemleri, müfettiş, çiğ köfte, her şeyi doğru bildiğini düşünen ukala, sürahi, bencil, uzman, kendini tek ve özel hissedilen biri	Süslü bebek, savcı, sorun çıkarandır, empati kuramayan tek taraflı düşünen, ürkek ceylan, bilinçsiz ve araştırmayan insan	Çocuk, radar, hâkim, alaylı uzman	Zehirli bal, bumer ang	Portakal	27	27	Kategori 5: Engelleyici biri olarak okulöncesi velisi
Sihirli bir değnek	Mucizeler bekleyen hasta, hayalperest	(-)	(-)	(-)	4	4	Kategori 6: Mucize bekleyen
Araştırmacı, dedektif (2), çocuk, yeni dünyaya gelmiş, öğrenci	Soru makinesi, meraklı, beş yaş öğrencisi, yeni öğrenen çocuk, okula yeni başlayan çocuk,	Dedektif, hâkim, bilgisaya r, araştırmacı	Okulöncesi çocuğu , okula yeni başlay an	Sünger	14	18	Kategori 7: Araştıran/öğrenen okulöncesi velisi
İnternet bilgini, öğretmencik	Boş tenekte,	Bilir kişi	(-)	(-)	4	4	Kategori 8: Çok şey bildiğini düşünen okulöncesi velisi

Kategoriler	Kategori 5: Engelleyici biri olarak okulöncesi velisi	Kategori 6: Mucize bekleyen	Kategori 7: Araştıran/öğrenen okulöncesi velisi	Kategori 8: Çok şey bildiğini düşünen okulöncesi velisi
--------------------	---	---------------------------------------	---	---

Kavramsal Kategoriler

1. Biçimlendirilmeye hazır okulöncesi velisi: Bu kategoride 6 tane metaforun olduğu görülmektedir (bakınız Tablo 2). Bu kategorideki metaforlar; hamur (3), oyun hamuru (2), su(1) ve yönlendirilebilecek birey (1). Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmenlerin ifadelerinden örneklere yer verilmiştir.

- “Okulöncesi velisi hamur gibidir çünkü şekil verdikçe şekil alır.”
- “Okulöncesi velisi hamur gibidir çünkü çocuğu ile şekillenir, tekrar eğitim alır.”
- “Okulöncesi velisi oyun hamur gibidir çünkü şekillendirme için vakit çok geç değildir.”
- “Okulöncesi velisi su gibidir çünkü bir ihtiyaçtır. İçerisine ne katarsan ona karışır. Nasıl yönlendirirsen oraya akar. İçine mavi renk koy mavi olur. Dilediğin yöne yönlendirebilirsin.”

2. Savunmaya hazır okulöncesi velisi: Bu kategoriyi 4 okul öncesi öğretmeni ve 4 metafor temsil etmektedir (bakınız Tablo 2). Bu kategoride timsah (1), aslan(1), tavuk (1), anne tavuk (1) gibi metaforlar bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmenlerin ifadelerinden örneklere yer verilmiştir.

- “Okulöncesi velisi timsah gibidir çünkü öğretmeni her zaman gözlemler, pusuda bekler, açığını gördüğünde atak yapar.”
- “Okulöncesi velisi tavuk gibidir çünkü ilk bakışta zararsız gibi görünür. Çocuğu ile ilgili herhangi bir olumsuzlukta saldırıya geçebilir.”

- “Okulöncesi velisi anne tavuk gibidir çünkü küçük bir olayda kapanıp sizi didikleylebilir. Çocuğu onun içinde bizim içinde en değerli varlıktır. Fakat olayları anlamak yerine abartmayı tercih eder.”
- “Okulöncesi velisi aslan gibidir çünkü en ufak şeylere kükreyebilir.”

3.Tutarsız okulöncesi velisi: Bu kategoriyi 12 okul öncesi öğretmeni ve 12metafor temsil etmektedir (bakınız Tablo 2). Bu kategoride deniz (1), saman alevi (1), hava durumu (1), İzmir havası (1), sonbahar havası (1), tümsek ayna (1), şeker elması (1), beyaz rengi (1) ve arı (1), kapalı kutu (1), bardak (1) ve sorumsuz kişi (1) gibi metaforlar bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmenlerin ifadelerinden örneklere yer verilmiştir.

- “Okulöncesi velisi şeker elması gibidir çünkü dışı tatlı içi bazen ekşi çıkabiliyor.”
- “Okulöncesi velisi İzmir havası gibidir çünkü ne zaman güneşli ne zaman yağmurlu bilemezsiniz.”
- “Okulöncesi velisi deniz gibidir çünkü bazen coşar bazen de durgundur.”
- “Okulöncesi velisi sonbahar mevsimi gibidir çünkü ne zaman hangi olaya nasıl tepki verecekleri belli olmaz, değişikdirler”
- “Okulöncesi velisi hava durumu gibidir çünkü bazen güneşli, bazen yağmurlu, bazen de rüzgârlıdır.”
- “Okulöncesi velisi tümsek ayna gibidir çünkü söyledikleri ile yaptıkları farklı, söylediğimiz şeyi önemsiyor gibi yapıp önemsemez.”
- “Okulöncesi velisi arı gibidir çünkü bazen bal yapar bazen de ısırır.

4. Destekleyici okulöncesi velisi: Bu kategoride 22 tane metaforun oluştuğu görülmektedir(bakınız Tablo 2). Bu kategorideki metaforlar; çocuk (2), kutsal bir varlık (1), doktor (1), okula yeni başlayan çocuk (1), okula yeni başlayan öğrenci (1), çanta (1), öğretmenin gözü kulağı, eli ve ayağı (1), iletişim aracı (1),

öğretmen (2), yönlendirmeye dair birey (1), pasta dilimi (1), eğitim vitrinine bakan seyirci (1), tuz (1), hedefi aynı olan yol arkadaşı (1), masanın ayağı (1), veli nimet (1), öğretmenin sağ kolu (1), hem bir anne hem bir öğrenci (1), yardımcı (1), çok değerli biri (1) ve sabırlı biri (1). Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmenlerin ifadelerinden örneklere yer verilmiştir.

- “Okul öncesi velisi hedefi aynı olan yol arkadaşı gibidir çünkü amacımız (çocuğun en güzel eğitimi olması) aynı olduğu için birlikte aynı yolda, aynı yöne yürüyoruz.”
- “Okul öncesi velisi veli nimet gibidir çünkü veli sayesinde bu işler yürür. Okul aile işbirliği olmak zorundadır. Ne kadar veliye ulaşırsa o kadar çok çocuğa okul öncesi eğitim verilmiş olur. Bu yüzden veliler bizim veli nimetimizdir. Bu bir zincire benzer.”
- “Okul öncesi velisi öğretmenin gözü kulağı eli ayağı gibidir çünkü çocuğun okulda kazanmış olduğu kazanım ve göstergelerin kazanılıp kazanılmadığını, devamlılığını sağlanması konusunda öğretmenin evdeki takipçisi, yardımcısı, gözü kulağıdır.”
- “Okul öncesi velisi iletişim aracı gibidir çünkü çocuklarla öğretmenlerin arasındaki bağı güçlendirir.”
- “Okul öncesi velisi öğretmenin sağ kolu gibidir çünkü çocuğun sağlıklı gelişimi için veli öğretmenin en büyük destekçisi, çalışma ortağıdır”

5.Engelleyici okul öncesi velisi: Bu kategoride 27 tane metaforun olduğu görülmektedir (bakınız Tablo 2). Bu kategorideki metaforlar; Çam ağacı (1), biber (1), internet bilgini (1), öğretmencik (1), çok bilinmeyenli matematik denklemi (1), süslü bebek (1), tuz (1), çocuk (1), zehirli bal (1), bumerang (1), kendini özel ve tek hisseden biri (1), portakal (1), sorun çıkarıcı kişi (1), bencil biri (1), sürahi (1), empati kuramayan tek taraflı düşünen biri (1), her şeyi doğru bildiğini düşünen ukala (1), müfettiş (1), radar (1), savcı (1), hakim (1), bilinçsiz ve

araştırmayan insan (1), çiğ köfte (1), ürkek ceylan (1), telaşlı ve evhamlı (1). Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmenlerin ifadelerinden örneklere yer verilmiştir.

- “Okulöncesi velisi çok bilinmeyenli matematik denklemi gibidir çünkü zaman zaman hangi yolu denersen dene zorlanırsın”
- “Okulöncesi velisi biber gibidir çünkü kendi menfaatlerine göre hareket ediyorlar, öğretmeni ve eğitimi düşünmüyorlar, bakıcı olarak görüyorlar.”
- “Okulöncesi velisi tuz gibidir çünkü tuz her şeye koyulur fakat tuz koyulduğu şeyleri bazen tatlandırır. Bazense tadını bozar. Veli katılması gereken yerde katıldığı için eğitim müthiş olur. Fakat karışmaması gereken örneğin sınıf düzeni gibi konularda veya tam bir etkinlik zamanında pat içeri girmeleri bu davranışları eğitimin tadını bozar.”
- “Okulöncesi velisi süslü bebek gibidir çünkü sadece süsü var, donanımı, deneyimi, bilgisi yok”
- “Okulöncesi velisi bumerang gibidir çünkü hangi konuda çocuğun desteklenmesi istense mükemmel ebeveyn olduğu için sorunu çözemeyen kurum ve çalışanlardır.”
- “Okulöncesi velisi çam ağacı gibidir çünkü karşıdan bakınca güzel etrafa yaydığı kokusu güzel ancak mesafeni ayarlayamazsan sana batar.”

6. Mucize Bekleyen okulöncesi velisi: Bu kategoride 4 tane metaforun olduğu görülmektedir(bakınız Tablo 2). Bu kategorideki metaforlar; sihirli bir değnek (1), empati kuramayan tek taraflı düşünen biri (1), mucize bekleyen hasta (1), hayalperest (1). Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmenlerin ifadelerinden örneklere yer verilmiştir.

- “Okulöncesi velisi sihirli değnek gibidir çünkü çocuk okula başladığı zaman değneği kullanıp okulun mucizeler yaratmasını bekler.”

- “Okulöncesi velisi hayalperest gibidir çünkü çocuklarıyla ilgili beklentileri bazen gerçek dışı olabilmektedir.”
- “Okulöncesi velisi mucize bekleyen hasta gibidir çünkü evde veremediği değerlerin, koyamadığı kuralların öğretmenler tarafından mucizevi bir şekilde oturtulmasını bekler.”

7. Araştıran/öğrenen okulöncesi velisi: Bu kategoriye 18 okul öncesi öğretmeni ve 14 metafor temsil etmektedir (bakınız Tablo 2). Bu kategoride oyun hamuru (1), çocuk (1), okulöncesi çocuğu (1), soru makinesi (1), meraklı (1), araştırmacı (2), yeni öğrenen çocuk (1), okula yeni başlayan biri (1), okula yeni başlayan çocuk (1), okula yeni başlayan öğrenci (1), öğrenci (1), dedektif (3), bilgisayar (1), yeni dünyaya gelmiş (1), sünger (1), meraklı çocuk (1), 5 yaş çocuğu (1) gibi metaforlar bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmenlerin ifadelerinden örneklere yer verilmiştir.

- “Okulöncesi velisi okulöncesi çocuğu gibidir çünkü uyguladığımız çalışmaları çocuğuyla birlikte öğrenmektedir.”
- “Okulöncesi velisi çocuk gibidir çünkü çocukları ile birlikte onlarda bir şeyler öğrendiği için.”
- “Okulöncesi velisi araştırmacı gibidir çünkü çocuğu söz konusu olduğu zaman her konuyu ve bilgiyi araştırır ve doğru olanı bulur.”
- “Okulöncesi velisi soru makinesi gibidir çünkü eğitim ile ilk defa bu kadar içli dışlı oluyor ve çocuğuna nasıl davranmalıyım cevaplarını okulöncesi öğretmeni ve kurumdaki diğer çalışanlardan öğrenmeye çalışır.”
- “Okulöncesi velisi sünger gibidir çünkü her verdiğiniz yeniliği, farklı çalışmaları, paylaşımları alır.”
- “Okulöncesi velisi öğrenci gibidir çünkü çocuğu ile ilgili aşamaları öğrenir.”

8. Çok şey bildiğini düşünen okulöncesi velisi: Bu kategoride 4 tane metaforun olduğu görülmektedir(bakınız Tablo 2). Bu kategorideki metaforlar; internet bilgini (1), boş teneke (1), bilirkişi (1), öğretmencik (1). Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmenlerin ifadelerinden örneklere yer verilmiştir.

- “Okulöncesi velisi öğretmencik gibidir çünkü her şeyi öğretmenden daha iyi bildiklerini zannederler.”
- “Okulöncesi velisi bilirkişi gibidir çünkü her şeyin en iyisini ve en doğrusunu bildiklerini düşünürler.”

9. Hassas ve kırılğan okulöncesi velisi: Bu kategoriyi 3 okul öncesi öğretmeni ve 3 metafor temsil etmektedir (bakınız Tablo 2). Bu kategoride çiçek(1), kırılacak eşya (1), kırılğan vazo (1) gibi metaforlar yer almaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmenlerin ifadelerinden örneklere yer verilmiştir.

- “Okulöncesi velisi çiçek gibidir çünkü hassastır, özenle iletişime geçmek gerekir, soldurmamak gerekir.”
- “Okulöncesi velisi kırılacak eşya gibidir çünkü hassastır, çocuğu ile ilgili olumlu veya olumsuz şeyleri çok dikkatli biçimde aktarmak ister.”
- “Okulöncesi velisi kırılğan vazo gibidir çünkü çocuğun olumsuz yönleri ile ilk kez karşılaşır. Öğretmenin olumsuz eleştirilerine karşı çok kolay kırılır.”

10. Koruyucu okulöncesi velisi: Bu kategoride 4 tane metaforun olduğu görülmektedir (bakınız Tablo 2). Bu kategorideki metaforlar; biraz pımpirikli (1), dedektif (1), kelebek(1), star (1)

- “Okulöncesi velisi biraz pımpirikli gibidir çünkü hassastır, en değerli varlığı bize emanettir, bu doğaldır.”
- “Okulöncesi velisi kelebek gibidir çünkü yavrusuna bir şey olmasın diye etrafında pır pır döner.”

- “Okulöncesi velisi star gibidir çünkü hep kendi çocuğunun ön planda olmasını bekler.”
- “Okulöncesi velisi dedektif gibidir çünkü çocuğunu her yerde, her durumda takip etmelidir.”

11. Çocuklarının ilk modeli okulöncesi velisi: Bu kategoriye 6 okul öncesi öğretmeni ve 3 metafor temsil etmektedir (bakınız Tablo 2). Bu kategoride ayna (3), çocuğun ilk modeli (2), öğretmen (1) gibi metaforlar yer almaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmenlerin ifadelerinden örneklere yer verilmiştir.

- “Okulöncesi velisi öğretmen gibidir çünkü çocuklarını ilk onlar bilgileri ile doldurur. Öğretmen sadece yönlendirir.”
- “Okulöncesi velisi ayna gibidir çünkü çocuğun davranışları aileyi yansıtır.”
- “Okulöncesi velisi ayna gibidir çünkü çocuğa örnek olur.”
- “Okulöncesi velisi çocuğun ilk modeli gibidir çünkü çocuklar ailede ne görürse onu sergiler.”

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin veli kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları kullanarak öğretmenlerin okulöncesi velileri ile ilgili algılarını tespit etmek ve bu metaforları belli kavramsal kategoriler altında toplamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonucunda 112 okul öncesi öğretmeni “Okulöncesi velisi” kavramına ilişkin 101 adet geçerli metafor üretmişlerdir. Alan yazına bakıldığında benzer şekilde Ünal, Yıldırım ve Çelik (2010) tarafından ilköğretim öğretmenlerinin öğrenci velisi kavramına ilişkin yapmış oldukları çalışmada 157 öğretmen tarafından 67 metafor üretilmiştir. Bu araştırma sonucuna göre müdür ve öğretmenlerin (1) velilerinin bir bölümünü çocuklarının eğitim öğretimine

ilişkin olarak; bilinçsiz, ilgisiz, çocukları için neyin iyi olduğunu bilmeyen, okulla yeterince işbirliği yapmayan ve içgüdüsel olarak çocuklarını koruma davranışı gösteren kişiler olarak algıladıkları, (2) velileri eğitim öğretim etkinliklerinin paydaşları olarak görmedikleri, velilerden kendilerini uzman kabul ederek, sadece söylediklerini yapan, çalışmalarına müdahale etmeyen kişiler olmalarını bekledikleri sonucu ortaya çıkmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin okulöncesi velisi kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar 11 kavramsal kategori de toplanmıştır. En çok metafor bulunan kategoriler; engelleyici okulöncesi velisi (27 adet), destekleyici okulöncesi velisi (21 adet metafor), araştıran öğrenen okulöncesi velisi (18 adet metafor), olduğunu görmekteyiz. En az metafor üretilen kategori ise “hassas ve kırılgan okulöncesi velisi” kategorisidir. Bu kategoride 3 metafor üretilmiştir.

Öğretmenlerin okulöncesi velisi kavramına yönelik ürettikleri metaforların olumlu ve olumsuz görüşleri temsil eden metaforlar oldukları ve sayılarının da birbirine yakın olduğu görülmüştür. Fakat engelleyici velinin birinci sırada yer alması düşündürücüdür. Zembat (2013) okul öncesi öğretmenlerinin okul yöneticisi, meslektaşları ve aileler bağlamında algıladıkları çatışma durumlarının incelediği çalışmasında öğretmenler ailelerin okul öncesi eğitimin önemi ile ilgili bilgi eksikliklerinin olması, öğretmene güvensizlik, öğretmenin yetki alanına giren konulara müdahale, okulun program saatlerinin dikkate alınmaması ve öğretmeni eğitimci yerine bakıcı olarak algılama durumlarının öğretmeni engelleyen ve öğretmen ile aile arasında çatışmaya neden olan durumlar olarak ifade etmişlerdir. Beaty (2000), Ailelerin eğitim çalışmalarına katılmaya ikna edilmesindeki zorluklarına dikkat çekerek, özellikle öğrencilik dönemlerinden getirdikleri olumsuz okul tecrübeleri, dersler ve öğretmenler hakkında olumsuz duygu ve tutumlara sahip olan ailelerin desteğini kazanmanın ve eğitim sürecine

katılımlarını sağlamanın kolay olmayacağına dikkat çekmiştir. Ailelerin çocuklarının eğitimine ilgisiz kalmaları, öğretmeni engelleyici tavır ve tutum içinde olmaları onların okulun amaçlarını, okulda uygulanan programı ve programdaki etkinlikleri tanımalarını zorlaştıracak ve bunun sonucu olarak da ailenin evde çocuğunu desteklemesi ve okuldaki olumlu kazanımları pekiştirmesini zorlaştıracaktır (Dinç, 2009). Öğretmenlerin bu durumu göz önünde bulundurarak ailelere karşı önyargılı olmamalıdır. Ayrıca ailenin eğitimine katılım amacıyla ilk adımı öğretmenler tarafından atılmalıdır.

Araştırma sonucunda ikinci sırada yer alan metafor kategorisi ise destekleyici veli kategorisidir. Okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan programların etkili olabilmesi için programın iyi hazırlanması kadar aileler tarafından da desteklenmesi önemlidir. Okulöncesi eğitim kurumlarında verilen eğitimin ve çocuklara kazandırılacak davranışların gerçekleşebilmesi için aileler tarafından evde desteklenmesi gerekmektedir (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000). Decker ve Decker (2005) aile katılımı çalışmalarında çocukların aileleri ile öğretmenleri arasındaki işbirliğini görmeleri, onların okula olan tutumlarını olumlu yönde etkileyeceğini belirtmişlerdir. Aile katılımı çalışmalarının çocuklara katkılarını; çocukların okuma faaliyetlerinde daha çok kazanım sağladıkları, çocukların okulla ilgili daha olumlu tutuma sahip oldukları, çocukların okula daha çok devam ettikleri, daha iyi ödev yapma alışkanlığı kazandıkları, okul ve ev arasındaki iletişimin daha güçlü olduğu görülmektedir (Eliason ve Jenkins, 2003). Okulda verilen eğitimin evde, evde verilen eğitimin okulda desteklenmesi devamlılığın sağlanması ve bu sayede hem okulda hem de evde çocukta istendik davranış değişikliklerine ulaşılması aile katılımının ana amacıdır (Şahin ve Ünver, 2005). Erdoğan ve Demirkasimoğlu'nun (2010) çalışmalarında, öğretmenler velisi okul sürecine katılan ve velisi okula düzenli gelen öğrencilerin hem akademik hem de diğer yönlerden daha üstün olduğu ifade edilmiştir.

Üçüncü sırada yer alan diğer metafor kategorisi ise araştıran okulöncesi velisi kategorisidir. Aile, çocuğun doğduğu andan itibaren yaşamı, kendisini ve diğer bireyleri ilk olarak tanımaya başladığı, ilk deneyimlerin edinildiği ve ilk eğitimin alındığı temel kurumdur (Erkan, 2010). Bu nedenle çocukların tüm gelişimlerinin desteklenmesi ve gelişimlerinin izlenebilmesi için anne ebeveynlerin iyi anne baba nasıl olunur öğrenilmesi gerekmektedir (Tezel Şahin ve Özyürek, 2010). Ailelerin çocuklarının eğitimlerine katılımları ile çocuklarının akademik başarıları arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmalar, bu süreçte edindikleri bilgileri çocuklarının evdeki öğrenme etkinliklerine aktardıklarını belirtmişlerdir (Desforges ve Abouchar, 2003; Davis-Kean, Malanchuk, Peck, ve Eccles, 2003).

Yapılan araştırma sonucunda okulöncesi öğretmenlerinin velileri nasıl algıladıkları ile ilgili ipuçları elde edilmiştir. Öğretmenler velileri bir taraftan engelleyici olarak algılarken diğer taraftan destekleyici ve araştıran/öğrenen kişiler olarak görmektedirler. Öğretmen, aile katılımını engelleyen nedenleri tespit ederek okulda durum tespit çalışması yapmalıdır. Ailelerle iletişim kurmak için ilk adımı atan taraf olmalıdır. Gerekliğinde ailelerin sorunlarını dinlemeli ve çocukların davranış biçimlerinin nedenlerini tespit etmelidir. Sınıf öğretmenleri, toplantılarda demokratik olmalı, ailelerle diyaloglarında kırııcı olmamalıdır. Ailelerle iletişime geçmek amacıyla farklı yolları kullanabilmeli ve aileleri de bu yollarla iletişime geçmeleri için yönlendirebilmelidir.

KAYNAKÇA

- Aral, N., Kandır, A. ve Can Yaşar, M. (2002). *Okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim programı* (Geliştirilmiş 2. Baskı), YA-PA Yayın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., İstanbul.
- Aslanargun, E. (2007). "Okul-Aile İşbirliği ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışması". *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18: 119-135.

- Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim Okullarında Öğrenci ve Öğretmenlerin Sahip Oldukları Okul Algıları ile İdeal Okul Algılarının Metaforlar Yardımıyla Analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Balci, A. (1999). *Metaphorical Images of School: School Perceptions of Students, Teachers, and Parents From Four Selected Schools (In Ankara)*. Yayınlanmamış doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Beaty, J. J. (2000). *Skills for preschool teachers*. UpperSaddleRiver, N.J.: Merrill.
- Bekman, S., ve Gürlesel, C. (2005). *Doğru başlangıç: Türkiye’de okul öncesi eğitim*, İstanbul: TÜSİAD Yayınları
- Burns, C. P., Roe B.D. & Ross E.P. (1992). *Teaching Reading in Today’s Elementary Schools*. Boston: Houghton Mifflin Company
- Cavkaytar, A. (2000). *Okulöncesi eğitimde okul, aile, çevre işbirliği. okulöncesi eğitimin ilke ve yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Cerit, Y. (2006). “School Metaphors: Theview of Students, Teachers and Administrators”. *Educational Science Theoryand Practice*, 6(3): 692-699
- Cerit, Y. (2008). “Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Müdür Kavramı ile İlgili Metaforlara İlişkin Görüşleri”. *Eğitim ve Bilim*, 33(147): 3-13
- Christine W., Julia L. Mendez & Downer, J. T. (2007). Parent characteristics, economic stress and neighborhood context as predictors of parent involvement in preschool children's education. *Journal of School Psychology*, 45: 619–636. 20 Mart 2008 tarihinde EBSCOhost veritabanından alınmıştır.
- Chu, E. H. & Williams, J. D, (1996), “Effects of ParentalInvolvement on Eight-Grade Achievement”. *The School Counselor*, 69: 126-142

- Clarke, R. H. (1997). "Five Metaphors for Educators". Paper Presented at the Annual Meeting of The American Educational Research Association, Chicago.
- Cömert, D. ve Güleç, H. (2004). "Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımının Önemi: Öğretmen-Aile-Çocuk ve Kurum". Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(1):131-145.
- Çelenk, S. (2003). "Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması". İlköğretim-Online Dergisi, 2 (2): 28-34.
- Çelenk, S. (2003). "Okul Aile İşbirliği ile Okuduğunu Anlama Başarısı Arasındaki İlişki". Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24: 33-39.
- Davis-Kean, P. E., Malanchuk, O., Peck, S. C. & Eccles, J. S. (2003). *Parental influence on academic outcomes: do race and education matter?* Paper presented at the Society for Research on Child Development. Tampa, FL.
- Decker, C.A. & Decker J.R.(2005). *Planning and administering early childhood programs*. Upper Saddle River; New Jersey: Prentice Hall
- Demir, C. E. (2007). "Metaphors as a reflection of middle schoolstudents' perception of school: A cross cultur alanalysis. Educational Research and Evaluation, 13(2), 89-107.
- Desforges, C. & Abouchar, A. (2003). "The Impact of Parental Involvement, Parental Support and Family Education on Pupil Achievement and Adjustment: A Literature Review". DFES Research Report 433
- Dinç, B. (2009). *Eğitime ailenin katılımı. Okul, aile ve çevre işbirliği*. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Eliason, C. & Jenkins, L. (2003). *A practical guide to early childhood curriculum*, Upper Saddle River, N.J. : Merrill
- Erdoğan, Ç. ve Demirkasimoğlu, N. (2010). "Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri". Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 16 (3). 399-431

- Erkan, S. (2010). Aile Eğitimi ve Aile Eğitimi İle İlgili Temel Kavramlar. *Aile Eğitimi ve Erken Çocukluk Eğitiminde Aile Katılımı Çalışmaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Funkhouser, J. E., & Gonzales, M. R. (1997). *Family involvement in children's education: Successful approaches: An idea book*. Washington, DC: U. S. Department of Education, Office of Educational Research and Improvement.
- Gordon, T. (1993). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi*. Çev., Emel Aksay ve Birsen Özkan. İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Green, S.(2003). “Reaching Out to Fathers: An Examination of Staff Efforts That Lead to Greater , Father Involvement in Early Childhood Programs”, *Early Childhood Research Practice*, 5: 2
- Griffith, J. (1996). “Relation of Parental Involvement, Empowerment and School Traits to Student Academic Performance”. *Journal of Educational Research*, 90 (1), 33-41.
- Inbar, D. E. (1996). “The Free Educational Prison: Metaphors and Images”. *Educational Research*, 38(1), 77-92.
- Kuyucu, Y., Şahin, M., ve Kapıcıoğlu, O., (2013). “Okul Öncesi Öğrencilerinin Çocuk Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler”. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2): 43-53
- Lakoff, G. & Johnson, M. (2005). *Metaforlar Hayat, Anlam ve Dil*. Çev., Gökhan Yavuz Demir. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Mahlis, M. & Maxson, M.(1998). “Metaphors as Structures for Elementary and Secondary Preservice Teachers’ Thinking”. *International Journal of Educational Research*, (29) 227-240
- McBride B. A, Rane T. R. 1996. Father/Male involvement in early childhood programs. Urbana, IL: ERIC Clearinghouse on Elementary and Early

- Childhood Education (ERIC Document Reproduction Service No. ED400123).
- Meyer, J. A. & Mann, M. B. (2006). "Teachers' Perceptions of the Benefits of Home Visits for Early Elementary Children". *Early Childhood Education Journal*, Vol. 34, No.1. s.93-97. 20 Mart 2008 tarihinde EBSCOhost veritabanından alınmıştır.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. London, United States of America: SAGE.
- Morrison, G.S. (2003). *Fundamentals of early childhood education*, Columbus, Ohio: Merrill Prentice Hall
- Neville, G. B. (1995). "Relationships Between Teachers' Images of School and Students' Perceptions of Classroom Environment". Paper presented at the annual meeting of the American educational research association, San Francisco, CA.
- Nikitina, L. & Furuoka, F. (2008). "A language teacher is like...: Examining Malaysian students' Perceptions of Language Teacher Sthrough Metaphor Analysis". *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, 5(2): 192-205
- Oğuz, A. (2009). "Öğretmen Adaylarına Göre Ortaöğretim Öğretmenlerini Temsil Eden Metaforlar". *Milli Eğitim Dergisi*, 182: 36-56.
- Oktay, A. (1999). *Yaşamın sihirli yılları: Okulöncesi dönem*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Rafiq, H.M.W, Fatima, T., Sohail, M. M., Saleem, M. & Khan, M. A. (2013). "Parental Involvement and Academic Achievement; A Study on Secondary School Students of Lahore". *International Journal of Humanities and Social Science*, 3(8): 209-223

- Saban, A. Koçbeker, B.N. & Saban, A. (2006). “Öğretme Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi”. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 6(2): 461-522.
- Saban, A. (2004). “Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar”. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2(2):131-155.
- Saban, A. (2008a). “Okula İlişkin Metaforlar”. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 55:459-496.
- Saban, A. (2008b). “İlköğretim Birinci Kademe Öğretmen ve Öğrencilerinin Bilgi Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler”. İlköğretim Online, 7(2): 421-455.
- Saban, A. (2009). “Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 7(2): 281-326.
- Saban, A. (2011). “Prospective Computer Teachers’ Mental Images About The Concepts of School and Computer Teacher”. Educational Science Theory and Practise,11(1): 435-446.
- Satır, S. (1996). *Özel Tevfik Fikret Lisesi Öğrencilerinin Akademik Başarılarıyla İlgili Anne-Baba Davranışları ve Akademik Başarıyı Artırmaya Yönelik Anne-Baba Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Semerci, Ç. (2007). “Program Geliştirme Kavramına İlişkin Metaforlarla Yeni İlköğretim Programlarına Farklı Bir Bakış”. Cumhuriyet Üniversitesi. Sosyal Bilimler Dergisi, 31 (2): 125-140.
- Tezel Şahin, F. ve Ünver, N. (2005). “Okulöncesi Eğitim Programlarına Aile Katılımı”. Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi, 13 (1): 25-30
- Tezel Şahin, F. ve Özyürek, A. (2010). *Anne baba eğitimi ve okulöncesi eğitimi aile katılımı*. İstanbul: Morpa Yayınları.

- Ünal, A., Yıldırım, A. ve Çelik, M. (2010). "İlköğretim Okulu Müdür ve Öğretmenlerinin Velilere İlişkin Algılarının Analizi". Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (23). 261-272
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Zembat, R. (2013). "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Yöneticisi, Meslektaşları ve Aileler Bağlamında Algıladıkları Çatışma Durumlarının İncelenmesi". Eğitim ve Bilim, 37(163). 203-215

EXTENDED ABSTRACT

The family that constitutes the immediate surroundings of the child is responsible for the child's development and education in the first hand until s/he starts school. This responsibility of the parents continues in accordance with the teacher when their child starts school. The research sign that the parents have lifelong responsibilities about their child's education, and that most of them are not aware of this important and active role (Mc Bride and Rane, 1996; Eliason and Jenkins, 2003; Morrison, 2003). The first learning experiences the children have at home affect their learning at school. Thus, teachers should carefully evaluate the family environment, and for the aim of students' having a better education, they should cooperate with the parents and establish a bond between the parents and the school (Burns, Roe and Ross, 1992). The fact that the cooperation with the parents affects the success at school was reinforced by the studies done, too (Aslanargun, 2007; Çelenk, 2001; Griffith,1996; Satır, 1996; Chu and Williams, 1996; Gordon, 1993). The most important role in making and keeping this cooperation is the teacher's. It is important to find out how the teachers perceive parents that have a great role in the formation of the children's behaviors. The strongest mental tools to make

use of in order to find out the teachers’ perceptions of the parents are the metaphors the teachers form about this notion. Nikitina and Furuoka (2008) stated that the term metaphor comes from the Latin and Ancient Greek word *metafora*. The meaning of the word metaphor is formed with the words *meta*: beyond, *pherin*: carry, load. It means ‘Moving something from somewhere to another place’. The aim of the present study is to determine the mental images (metaphors) of the preschool teachers on the notion of parents by using the metaphor technique.

The study group consists of 112 preschool teachers that work at the preschools and nursery classes in Karşıyaka, Menemen, Çiğli and Bornova in Izmir in the 2013-2014 academic year. The data was gathered through the preschool teachers’ completing the sentence ‘The preschool parent is like.... because....’.the analysis of the metaphors developed by the teachers that participated in the study were done in four steps. In the first step, the metaphors that the preschool teachers have about the ‘preschool parents’ were analyzed by the researcher. The papers that are not metaphors that have more than one metaphor, the ones in which the metaphor used and the explanation sentence do not correlate and the empty ones were marked to be left out of the study. Then, the papers that have the metaphors were numbered and listed. In the second step, the metaphors that have similar features were grouped. In the third step, the metaphors that were grouped were named and categorized by the researcher. During this process, the experts’ reconciliation was expected. During the fourth step, the produced and categorized metaphors were set in a table according to the years of experience of the preschool teachers.

101 different metaphors in 11 different categories: 'Preschool parent ready to be formed', 'Preschool parent ready to defend', 'Inconsistent preschool parent', 'Supportive preschool parent', 'Inhibitor preschool parent', 'preschool parent that expects miracles', 'preschool parent that searches/learns', 'preschool parent that thinks s/he knows a lot', 'Vulnerable and delicate preschool parent', 'Protective preschool parent', 'Children's first model preschool parent' were used about the metaphors the preschool teachers formed about preschool parents. The categories that include the most metaphors are: inhibitor preschool parent (27 metaphors), supportive preschool parent (21 metaphors), preschool parent that searches/learns (18 metaphors). The category with the least number of metaphors is 'Vulnerable and delicate preschool parent'. It has been seen that the metaphors teachers produce on the preschool parent concept represent the positive and negative views and their numbers are close to each other. However, it is interesting that the inhibitor parent is in the first line.

In the study in which Zembat (2013) looked into the conflict situations of the teachers with the school administrative, colleagues, and the parents, the teachers stated that parents' not being aware of the importance of preschool teaching, lack of confidence towards the teachers, intervention to the teachers' job, not caring about the school's program hours, and seeing the teacher as a babysitter instead of an educator as the reasons of the conflict between the teacher and the parents. Beaty (2000), pointed out the difficulties of convincing the parents to attend the education endeavors, and claimed that it would not be easy to convince them and to gain their support especially the ones that have negative experiences related to school and that have negative feelings and attitudes towards the teachers and the lessons. Parents' being indifferent to their children's education and their having inhibiting attitudes towards teachers

will make it more difficult for them to get to know the objectives of the school, the program and the activities in the program applied in the school, and therefore, it will become more difficult for the parents to support his/her child at home and to reinforce the acquisition at school (Dinç, 2009). The second metaphor category as a result of the study is the supportive parent category. The support of the parents is as important as the program's being prepared good for the programs that are applied at the preschool educational institutions to be effective. In order for the education at the preschool educational institutions and the behaviors that the children should acquire to be realized, they should be supported by the parents. (Aral, Kandır, and Yaşar, 2000). In their study on parental participation, Decker and Decker (2005) stated that when the children see the cooperation between their parents and teachers, their attitudes towards school will be affected in a positive way. In the studies on parental participation, it is seen that with parental participation, the children have more acquisition at the school activities, they have more positive attitudes towards school, they attend school more, they have better habits of doing homework, and that the relationship between the school and the home is stronger (Eliason and Jenkins, 2003). The metaphor on the third line is searching preschool parent. Family is the base corporation where the child get to know the life, himself/herself and others, has his/her first experiences, and get the first education starting from the moment s/he is born (Erkan, 2010). Therefore, in order to be able to support all the development of the children and to be able to observe their development, parents should learn how to be good mothers and fathers. (Tezel Şahin and Özyürek, 2010).

As a result of the study done, some clues have been obtained about how the preschool teachers perceive the parents. On one hand, teachers perceive parents as inhibitors, but on the other hand, they see them as supportive and

researching/learning individuals. The results can be considered while the parental education and participation programs are being prepared.